КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ЕРА, 6 міарт, 1969 шу № 29 (4685). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьлу

КПСС ОБКОМЕ

ЛЕНИНСКИ ХАЛКЪА ШКОЛАЕХ

КПСС обкома [illegible] белгалдаьккхад В. И. Ленин [illegible] бахча дийнехьа денз бІаь шу дизаре [illegible] республикие тІа-тІа шерагІа социалистически юхь ерксаш латташ хилар.

/Экономикин культурин дегІаккхудора пачхьлахан хенал хьалха кхочушьяра къахьегамхой сарцагІахарца цхьана парте горкомаша, райкомаша, юкъарчу партийни организацийша масса а метта чекхІаьах сийлаьх-ценичаха бахча аккаран гІулакхийн хьехьедьара ленински чтенеш, теоретически конференцеш, коллоквиумаш, лекцеш, докладаш.

Республика гередийн юртийн дуккхача предприятеша, колхозашка, совхозашка, школашка, специальни юкъарчеи лакхарчеи дешаре заведенешка, культура учреждениешкахь вІашагІдеххад В. И. Ленин бІаь шу дизаре юбилейна кийчо ярна бечи зийсаев-политически балха центраш е ханна дІасттаме латта ленински цІенош, тІемаш къахьегамаш сийлан музейш.

Производственно - товарни центрин коллективаша Суьлжанин районе ХХ партсьезда цІерагІча нанзазі колхозашин лахьхІед ленински юбилейн морда производственни телеюшш дахарна еззаьа ца Іеш, массане а ленински дешар Іемадарна а еззь. Цу гІуланка хІара производственни участке, смене, бригаде, ферме цер вІашагІьехнай Владимир Ильич Ленинир вахари гІулакхаши Іамадаро ленински школаш. Масала, производственно - товарни центре болх [illegible] деш долчу 900 совгІа [illegible] 37 [illegible]. КПСС ХХ съезда цІерагІча колхозерча 23 школе доешш ду 600 стаг.

КПСС обкома билгал къобайдельна производственни - товарни центра коллективан Суьлжанин районе парте ХХ съезда цІерагІча колхозе колхозхойн ленински халкъа школаш вІашагІйехира инициатива, парте горкомашта, райкомашта, юкъарчу партийни организацешта мегадаьд ленинизми теоретически тІедьаме къахьегамхоша нІсарегІан йиэагІан Іамаргйолаш ерригача предприятешка, колхозашкан, совхозашкан, участкашкан, сменашкан, бригадашкан, фермашкан ленински халкъа школаш вІашагІйехкина.

Ленински школаш пропагандисталла чІогІа мегаву политически кагбарелл, дІахаджармаш къамел де, дешабегІаргІ балахе марксизм-ленинизм Іамадаре чІогІа тІебахийта хааш долу коммунисташ. Ленински школашкара занятеш бетта кхаза хила еза. Дешар чекхдаккхийта лераІ 1970 шера апрель бетта «Ленинан коммунизм хьалхара проблемаш», «Коммунизмс исторически миссия» кхача а кхача а темаш лаьцца собеседованеш, теоретически конференцеш ярца.

Ленински школашна В. И. Ленинна биографи Іамве лаьрхІад художественни литература, гайтара пособеш, художественни фильмашкан диафильмашкан хьовхала цхьаа кеч.

Парте обкома политически дешаре ЦІекна, КПСС райкомашта горкомашта тІедилла ленински халкъа школашна методически новкъостал дейга, цу школай декагІбахча пропагандистий опыт вІашагІтехкиген дІасарцахьа, республикин сини районни газеташта — кхиэнза ерг [illegible] материалаш методически хьехамаш кеча еттина.

Ленински халкъа школаш ленински юбилейна кийча еча хана къахьегамхоша юкъа бечна партийнекполитически балха дерхІамарда лекхатІ КПСС обкома. Ленински идеяшта лампаргаш еча цу ферме [illegible] идеологически балха [illegible] коммунистически дегІ тІейн бахча, буржуазни идеологица [illegible] хьалкхахьара. Ленински халкъа школаш лахкача идейно - теоретически болурна занятеш чекхьяра новкъостал делга республика бохкани культурни дегІаккхуьначо ерригача участкашка ерре тоьахаш дахаре, сийлаьх-ванахьа бахчан къахьегамчуш — Владимир Ильич Ленина юбилейна кийча доггІаш деле къахьегамаш производственни совгІаташ кийчдеста Іалашдаха.

Крекинг-завода № 5 болча установка оператора Константинов Александра ке а доьгІаш сий ду. Аппаратура оборудовани боккъолла а цуьнчо коммунисто дика лелаю цу установка технологически режим. Цуьнца цун смена боллалла вІаухийта Іа, эффективности, цхьоь норма дукхха а кІезигагІа а.

СУРТА ТІА: вежхагІолла оператор А. Константинов контрольно-измерительни приборашна хьежаш волла.

Д. Васильев сурт.

БОЛХ ДІАБОЛАБАЬБ

Мах дешаша скважина катитальни ремонт еча дезо эксплуатаце дІаевнад дийнахьа буса 50 тоин совгІа мехкадьтта лургдола № 121—Ачалуки нха скважина. Дукха халонаш хьалхашка еттар цу скважинна ремонт еш мастер Аушев Хасмахьмад корте латтача бригадина. Лемаш хиина моттат тоабйі алана хийттача хана гучадьлар колонна вІашгІехьйоацинга. 120 атмосфера давлени на хилларе а юза чакхдоелийтар хий.

Промысла заданеєх дe ца лийрхІа болхаш де дийзар коллективна. Цу харанца, пелела цхьатехазар 3-50 кхача дІа-яха зеделча установка болхбеп.

Дика вІаштІехьбаьккха бу цу бригада болх. Культбуде, болхдой моттиганка цІена а, дикача хьаьле а оборудовани, шийна хьа а эц дІа а лу сменаш. Къаьстта дика къахьегаш ю бурдетта Горчханов Ункатеира, Селезнев Леонид, кхыбараш.

Н. ВОЛОДИН, «Сунжанефть» НПУ скважинаша капитальни ремонт еча цеха оецххагІа мана гоьег.

СОВЕТСКИ АРМЕЙ ГДР КЪАМАН ХАЛКЪА АРМЕН ЭСКАРАША ЦХЬАНА ЮЙ УЧЕНЕШ

БЕРЛИН, 4 мерт. (ТАСС). АДН хаама агенства хьаьбйт:

Селхан телица дІахо Іихьар Варшавски Договара юкъе дакъа лоцуча пачхьалкхенийн вІашагІкхийтача тІеман ницхи славнокомандующе Советски Союза Маршала И. И. Якубовски хьалхие а делаеш ГДР даьхе Советски ТІеман ницхийн Германски Демократически Республика къаман халкъа эскарен цхьана еш йоа учений.

Учениешта юкъе дакъа лоцаче эскарана кхоьчандар бу моттигера моттиге багарен чераяна хьеделаргаш декиларш. Из дош декачьйн моранделениейн командирана, штабашна дІаьхха а хьахьенхар цхьаз операцеита дика хьалхе леле хеош хилар. Къаьстта дика тІаш чуйоссийтар эскарашна дола мийна а эскара вІашн ишъана тІема гІулакхаш кийсед леладе хоеш хилар. Чоьлланс хьалаш долланчь, хьалхашка дІадай бехкаран терраса дика кхочашдеш хилар тешал лу ученешта юкъе дакъа лоцуш болу салтий, сержанташ, эскарай тІема генна лакта йолаш тІема тетера дика Іомабеннеш хилара. Шинна эскара командирашна ученеш синнесь билгалдахар цхьанцабахча эскара гІулакхерш лехен тІена доньоши дах дов гІуллакхаш.

ТИЙШАЧА БАЛХА ВІАШАГІКХЕТАР

5-ча марта Малхбузен Германе президент харжаре дача хоржамашта Малхбузен Германе федеральни собрани е лаьрІача Малхбузен Берлине Іалашане чеалхя сигал гІолла хьаькхуьлаш летт, бІаьм бола Малхбузен Германе бундестага депутаташи ФРГ лаьттай лакхтагий вакилаши. Германе Федеративни Республика е географически а е политически а хьакъехьа дакъа долача цу гордие хІанзехьа хьакхаьчан президента посте еттаеш вола цхьа кандидат — Шредер (ХДС) Хайнеман (СДПГ). Иштта хьакхаьчав канцлер Кизингер, кхьича мехкашкарча гІуллакхий министр Брандт, бешшеки йабйита хьакбари ниинистраш.

Шиъ Іалардин кхочакхина дехьа арахь Малхбузен Берлине Малхбузен Германе президент харжара хоржамаш де хьина ФРГ правительства къча неисне дІаьхха а гучабоахкх Боина политиве реваншистски хулоаман. Цу провоканна духьал сыныай Советски Союз, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика, кхийола пачхьалкхолаш а. Шерда бехраьб цхьна дукхьара болам ФРГ-ана шийна чухь а, хІаьта иштта Малхбузен Берлине а.

(ТАСС).

КЪАХЬЕГАМО ХОЗДАЬ ВАХАР

Массане хилан воккха хилларча замана дийна а долаш, цар безаш, дега бІолаш хоалуш вала кхаз. Советий Іаьдал оттача хана шийна эттава духкагІа везача шин сагах ваьлар вах шу дахна Герасименко Михаил Дмитриевич. Даймахкен доашш [illegible] кІаьмк кхевара гІулакх. Даьхено шийна дІетІдиньнар. Тхокъ 1927 шера [illegible] волча вошаш ше волча дІавуг Михаил, цига хьалхе жы Іуьд тІа арбич волаш болх бу ко. ЧІогІа хІаман хьесаш жен вола кІаьнк массанахьа кхоачар. БоккхагІболча новкъосташкара хьаІемаллора жен продуктивность лакхъеча хьалха латтачарна карагІдувлараш.

1934 шера Грозненски шурий совхозе воаггІа жа тІа болх баь, йоккха опыт йола мастер, цу хана жен бІолам дегІабаллбеча совхоза жа Іуй бехаш бар.

ДІаьха хиллазар совхоза кулгаллошпара цун къамаьл. Михаил Дмитриевич йиьлагІча ферме жерчий Іул леладе вохийт. БоккхагІболча новкъосташа шайна даь хьехамаш дика клетадьча вожаххагІолча жа Іуве нийса вІаштІехьбоакх ферма валкуна болх. Хунпаделар фермера сурт. Лакха продуктивность йола жерч цІенача, йІайхача желашка латтар. Совхоза жен продуктивность лакхъелар. Цу гІулакха дукха къахьийгар, хаб ца еш дукха бийсаш йоанир воккхагІволча жа Іуне. Іехарий духлагІа кхеларан, тха совдійкхарш совгІа дІаьхьаза кхыт лоархІаме дейлар лугаду цо шийн вІашагача коллективаца хьалхашка — жен продукцега дІадодар лохлар.

Совхоз эггара хьалха дІадолладу Михаила Дмитриевича жена искусственни осеменени елга. Цул хьехьамих кІона совхоза отделенешкарча беррагача бокхагІболча жа Іуша шоаш бу из болх. Ферме зоотехникан осеменаторски единица ца эшача льлар. КІезигделар ферме дІадоьда лала. ХІьата цунна цхьана лахлу жен продукцегІа дІадодар.

Шиъ тайпана жа леладе школа хиина дІалттар Михаил Дмитриевичан кулгаллу йиьлагІа ферма. Искусственни осеменени лара опыт Іоаше ца, волча уд ерригача республикера жа леладераш. Йо волча хинаб кхьметтел Бахмадов Мади, Зеинутанбеков Наурды, кхыбараш. Дукха ба укхаш практика чакхьяьккха Къилбаседа-Хіиерий юртбоахама институтера студенташ. Сиха лакхьу ферме жен продуктивность а. 1956 шера хІара устагІамна тІера ...чесни доааа лаьрхІача, 95 килограмм тха дахкхар ферме. ХІаьта хІара бІаьь жийна тІехьара 139 Іаьхар кхебир.

Иштта лахкара хьокхамаш лахарах Еррагсоюзни юртбоахама выставке вахийтача Герасименкона доше медаль лу.

Даим боахама пайда хургбола вагІоешш лех Михаил Дмитриевича кІаьд ца луш. 1952 шера жа Іай дахкаргдоаш гІулакх, дІаделаде лаьрхІар республике. Из метод дукха раьза бохаш тІаэцаєзар цхьадолча боахамашка. Из экономикага диллача чІогІа пайдане да, цхьабаккьа, Іай лахкача жерчашта тІехьара Іоахарий хьалхеле хала да. Из дика гІулакх эттара хьалха хьаьлаьпар коммуниста Михаил Дмитриевича. Іай баь Іаьхар гурала боккха хул, хІаьта ларга йош я. Цул совгІа юха бІаьсти, шу дахча дулла дІалуш 30 — 32 килограмм йолаш хул. Из бахьан догаш ше килограмм тха тІаьхет боалама, дукха план кхоачашгьара чІогІа новкъостал хул. БІаьстан юхье бахча Іаьхарел 13 — 15 килограмм безагІа ба Іай бахь. ДІалахча шера иштта хІара Іаьхара тІера кхы тІа 3 килограмм тха дІаелар, 32 килограмм дезал делате дукха Іоахарий дІадехар. Ше искусственни осеменени еча хана цхьаьха цхьа хІаза я теркалду мастера, боккха тоьхкам тІаботийт по наьха къахьегам еттача бокхкара.

Цхьан хьина дерпига жа лакхар чІогІа Іаать жена гІулакх деча новк Шалхье цхьаьдерш декабре, вежаш киера дийнаргделаш оттадьд по осеменени ар. ТІакха хьахиначча Іаьхара доггІа гІулакх дІакхоач, кІал ца бусаш хирдбоал. Иштта де ухх мера а.

ХІанз чакхйоалаш латт Герасименко отарера жа дахкара компани. Цо лелаеча 728 жерчех 637 жий баькхаб. Жа лахха дІаделича дика бат кхаєтийтабох.

— Тха балха тІа эггара халагІа йола ца ел а, — бохх Михаил Дмитриевич, — дийнахь а бус а боча бер боша дІаярно Іоле хьувза везаш хул.

Дика хІама лар йоацаш дисац. Дукха ба Герасименка школа чакхъяьккха шийн Даьхен боахамашка доккхий толамаш доакхаш хьаьнале къахьега туьпалаш, камаьрша дІадовзийт цо шийна хоар, Іоаьль опыт.

Дукхаьал жерчий Іул леладе йиьлагІча отделене къахьегаш ва воккхагІволла жа Іу Савочкин. Лакха де цун коллектива хьалхашш. ХІара бІаь жийна тІехьара 124 Іаьхар хьахиннаб ухх шера. Совхоза лоарІеш, шийн йоккхаш ва Михаил Дмитриевича кийчоаь воккхагІвола жа Іу Ибрагимов Юнус.

Новкъост Герасименкона дукха совгІаташ тиьннад Даьхено. Царна юкъе я Ленина орден, ВДНХ йоккхен зІамиген шинь доше, вагІ дато, борза медалаш.

Пятилетка дгьалагІча шера тІаийна лахкара социалистически декхараш кхоачашдара республика кхьбола юртбоахама къахьегамхой сацна ленински вахте эттав «Жа леладу мастер» Герасименко Михаил Дмитриевич.

Т. АРЧАКОВ.

Сурта тІа: М. Д. Герасименко.

В. Юнцевича сурт.

16 МАРТА—СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

Дикача къахьегама толамашна белгалбаьннаб Шелковской района «Бурунный» лаьча совхоза бригадираш Хомич Людмилаш Круглова Галинаш. Цар кулгаллеча комсомолалча бригадаша тІекххоачаийар дІадахача шера план. ТІехдика къахьегарах толамагІболе бригадираш къахьегамхой депутатий Шелковской районсовета Шелковской юртсовета харжа оттабаьб.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьтте) депутаталла кандидаташ Л. Хомич, Г. Круглова.

Д. Василийко сурт.

КАНДИДАТАШЦА ВІАШАГІКХЕТАР

Укх деношка Октябрьски района Кирова цІерагІча культура ЦІагІа харжархойн депутаталла кандидатийн вІашагІкхетар хилар. Собрани хьайийлар агитпункта заведующе Анкламина.

Цул тІехьагІа къамьл даьча «Октябрьнефть» НПУ промысла лаборантка Светлана Маркова дийцар Грозненски городской Совета депутаталла кандидат хьожаьча промысла кхерамалон инженерах Ахмедов Салхазара Бенех.

Октябрьски районни совета депутаталла кандидатах коммунистически къахьегама бригада кулгалхочех Александр Сергеевич Балашицах дийцар Жужаев Владимира.

Дукха дІайта дешаш дийцар собрание гулбеннарша Октябрьски районни Совета депутаталла кандидаташ бахча коммунистически къахьегама ударник волча Пичугин Александр Михайловичах, Къилбаседа Кавказа Іаламтоххама института лабораторий балхий кулгалхочах Сайко Борис Федоровичах, кхычарех.

Шоай вакалашта наказаш луш харжархой шерагІа къамаьлаш дир В. Ф. Горгеси Т. А. Середикаси.

Укх деношка Ножай-Юрта районе шерра чакхьяьол моттигерча советашка депутаталла харжа оттабаьча кандидаташца харжархой вІашагІкхетара хетаьь собранеш.

Ялхой - Мохк лаьча юртара харжархой вІашагІкхийтар къахьегамхой депутатий Ножай-юрта районсовета депутаталла кандидатах «Заветы Ильича» лаьча колхоза тхьамка лелаеча бригада бригадирца Алатаев Іадалтирецца.

Теркан тІабахийта лаьйгІар харжархоша депутаталла кандидатах лаьцача къамаьлага. Алатаев Іадалтире колхоза къахьега вахнгІ шу тарга ха я. Тхьамка лелаеча бригада бригадир волаш ше боккъенца вола кулгалхо, валта къахьехкад нов. Алатаева. ХІара шера тхьамка дика хьуьйшь цу бригаде. Из бахьан долаш дегІайоагІа колхоза экономика, тоалу колхозхой вахар.

Дукха наказаш делар кандидата харжархоша.

Харжархошта хьалхашка дег техалиниа къамьл дир цо. Алатаева. Дег тІара баркал аьлар цо. «Къахьегамхой наказаш деттІа кхоачашдерга — сай балха тІа доархІамера гІулакх лерхІаш хургва со аьлар шийн къамаьл чакхдоалаш депутаталла кандидата.

ДОТТАГІЛЕН ВІАШАГІКХЕТАР

3—4 марта Москве безаме къамаьлаш хилар КПСС ЦК Генеральни секретаре Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателе Н. В. Подгорне, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателе А. Н. Косыгина, КПСС ЦК секретаре К. Ф. Катушева ПОРП ЦК Хьалхарча секретарца Владислав Гомулкаца, ПОРП ЦК Политбюро членаца, ПНР Министрий Совета Председателца Юзеф Циранкевичаца, ПОРП ЦК Политбюро членаца, ПОРП ЦК секретарца Болеслав Ящукаца.

Вежарашха кхеталеш къамьлаш деча хана КПСС-ен ПОРП-ен кулгалхоша вІашн довзийтар шайна а мехка социализми коммунизми хьалара гІулакхаш иштта лел, советско - польски гІуллакхий дешаш дийцар, дунен халкъашта юкъерчи актуальни проблемий хьахьала вІашн дагабьлар.

ВІашагІкхийтача раьза хинна белгалдаьккхар шоай мехкий хьалхача хьалашка социалистически дІагІалара юкъара закономерностий халахьаш творчески юкъе а кхуллам, КПСС-ен ПОРП-ен марксистско - ленински, принципиальни политика ларда тІа общественни вахара дерратача доакъошка доккхий толамаш доахкага Іалашдар. Из шиъ белгалдаьккхар СССР-ан Польшанен юкъера айхха дола доттагІален бухахаш уж дегІаалара, ерриге социалистически содружество чІогІагІьара лоархІаме фактор а хиина дІаттар, Советски Союзах Польски Халкъа Республиканен, КПСС-ен ПОРП-ен вІашн леладу гІулакхаш хадзанга дегІа а лоагІа, сІогІ а лу.

ВІашн дагабовларо хьахьекхар дунен халкъашта юкъерча хьала, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама хьала КПСС-ен ПОРП-ен бeш бола лоархІам цхьатарра хилар, социалистически содружество мехкаш, дунен коммунистически боахлойн болча кхетабенна а цхьаьгІа йолаш а хилар марксизма - ленинизма пролетарски интернационализми принципий ларда тІа лІахо а чІогІдира Советски Союза Польшен дакъа даре цел доапар де лаьрхІа хилар.

ПОРП ЦК Хьалхарча секретара Владислава Гомулка, ПОРП ЦК Политбюро члена, ПНР Министрий Совета Председателя Юзеф Циранкевича, ПОРП ЦК Политбюро члена, ПОРП ЦК секретара Болеслав Ящука сийна шу оттадир КПСС ЦК Политбюро.

4 марта Москвера Варшаве дІабахар КПСС Центральни Комитета хьийла баьхна хиина ПОРП ЦК Хьалхара секретарь Владислав Гомулка ПОРП ЦК Политбюро член, ПНР Министрий Совета Председатель Юзеф Циранкевич.

Внуковски аэропорте польски хьалхе лелаю дейтелаш накъбаьхар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина, КПСС ЦК секретара К. Ф. Катушева.

Накъбаболаш хиннараште юкъе бар ПОРП ЦК Политбюро член, ПОРП ЦК секретарь Болеслав Ящук, ПОРП ЦК член, СССР-ера ПНР-а посол Ян Пташиньский, посольства дипломатически сотрудникаш.

(ТАСС).

УРАЛЬСКИ ГIАЛ ХАЛАЧА КЪА-ЛАШКА СВЕРДЛОВСК — НИЖНИ ТАГИЛА АВТОМАГИСТРАЛЕ ГIОЙЛА ДIАДХИЬЬАЙ НИЖНЕ-ТАГИЛЬСКИ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИ КОМБИНАТЕ ХЬАЛХЕЛИ ЙАТТАЧА ДОМНАНА-ГИГАНТА ДАЬРХIА ОГТАРА ДЕЗАГIА ДОЛА ГАБАРИТНИ ДОАЦА ПОАКЪОШИ ОАТХАЛАШИ. ЦУ ТАЙПАРЧА ХIАРА РЕЙСО ЦИГА ЛАКЪА ДОАЦАШ МЕЛ ХИННАРАШКАРА ДIАДЕХАР ДОККХА ДЕНАЛИ КЪОНАХЧАЛЙ ДОДАШ ХУЛИГА.

СУРТА ТIА: НИЖНЕ-ТАГИЛЬСКИ ДОМНАНА-ГИГАНТА ДАЬРХIАЧА ЗАСЫПНОЙ АППАРАТА КОНУС СВЕРДЛОВСК — НИЖНИ ТАГИЛА АВТОМАГИСТРАЛЕ ГIОЙЛА ДIАХЬОШ Ю.

А. Горкова сурт.

ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ЗАХАР

ЛАКХА ЛЕЛАЕ КОММУНИСТА ЦIИ

...

Парех хархIа волаш ю уха кертера агроном Гагиев Муса. Коммунистически принципиальность йолаш, до деза гIуллакх хилла но хала вало а дIахIа, техника чакхдоаккхаш, хIаьта бакъдар хилла из «къахьа» дала а дукхъала дIасалаш сег ва из. Ше коммунист хилча дано (иттех шу да из парте член вола) йоалча опыте, организаторски гена вало хоокъостал ду Мусайна хIана ше секретарь волча совхоза Центральни усадьберча цехови партийни организаци болх дика вIашгIеххьаккха, коммунистий хьинар айдо. Цу организацера беррига коммунисташ политикодIаша дика бегIа. ХIаьта цхьа малагIа йолх лоархIаме хаттарна, гIулакх чакхдаккха дезача хала масала а еарлагIвоал юстара сег висаш. Масала, иштта чакхъалькар дар недиска. Эггара хьалха совхозе из болх чакх...

...богIаш парте хийсбенна вах а. Цу тайпарча цаьа шоай декхараш кхетадиц уж дукха тIера а бац, билет кхоа лелачча коммунист хилар тIера доал нотт нарва. Шаьхха хоалуш доцо а лоакха ца ду мар шоай партийни организаценна, ерригачча партена. Цудухьа чIоаггIа лоархIаме да партийни мугIараш цIена, бартбахаш, деладоладоаш хилийтара къоасам лаьттабар.

Со совхоза парткома секретарала хержача хана собране хьабийзача хьа ца богIаш коммунисташ бар уха. Техкар оаха цар фу делаку. ТIаккха гучадьаьлар уж совхозе партийни учете а латташ, ахча лаккха аьккха кхычехь дIа а ухаш, болх ца бош ло ла Iеха нах хилар.

ХьагIа а белаш болхтоаххаше оаза оаха уж, балхашка дIа-хьа хьожабир, тIеоа совхозе а кхычахьа а. Тамбиев Руслан хIанз трикотажни фабрике ва, Мальсагов Салман — фиметдала. Учета...

...кхане бола бола а боргIбалаш ва-кх ер, аьле лефийт шийх цхьаволча саге. ХIаьта а тIеххьагIа гучадоал из хийтеча бесса из хилийта.

Гамурзиев Хамиткан полеводческий бригадана кулгалде хьоакхур вала. Цхьа цу далалехь вIалла ца хиннача тайпара тIеххьанна даьлар цу коллектива сий, болх бIзар. ДIавакхча вейнар Хамиткан цу баллара. Нигаль санна цига дIахьажавалеть — ше волча тайпара из воаза, цун организаторски гоаздага хьалха тхо гIертчадаре ма из хургдаьр, лохургдаьр цун сий а.

Ал ва хIана аз аьча коммунистий Устава бокъонаш теххабара белхе хул партийни организаци ше а. Тайп-тайпарча накъоашца гучадуал из. Е терши, лохбалийте, е парте хьоачча хана из бокъонна ца воалаш.

Дика болх бу ца, аьлча, кхыбарча карлалашка а ца хьежаш парте кандидаталла хьайпар...

...ХIаьта а аз дий дагадоаллар. Кандидаталла хьоашаньа бе бела болх ба хIана оаха цуна бер.

Дукха шийсарх тха партийни захаре аз лакхетъа доладаьрашсанна дола масалаш. Бакъда, уж санна болча коммунистана ерригача партийни организаци сий лохду, цо хьожош тел парте бопараште, къахьеста лахархоашта.

Уж да дийна кхоачалбоалхараш тхоай балла юкъера дIадаха сIерг тхо хIана шIеддзамта уйла тIа а дахийта. ХIара коммунист шоай хьакхар дошаш, из бокъоне кхобчаш хоргIдоал хьайбтар — из да тха парткоме, ерригача партийни организаци кертера декхар. Цунга хьажжа мара дIадехаргда тха хьалдоза гIуллакхаш а.

М. КАРТОЕВ,
«Назрановский» совхоза партийна секретарь.

ХИЙИ ЛАЬТТЕЙ

Оалача лаьттана хувкача ше... рашха оха гьекам тIайоача лаьттахьа хий процент сонгIа мара ца доацача хий деккача лаьттана 20 процент шортбоаклма продукци лу. Беккха экономически пайда бо йиш хургья дукха тIоадал лаьтта дакхьалеххь. Советски Союзе ... ...

...

Константин ШУБЛАДЗЕ,
СССР ... ... министра ... ...

Укх тIеххьарча шерашка белгаделлаш да лаьттанта мелиораци яй...

...

Цунца цхьана эргадалье тоалу хий деккача системашта дейн дола доал а хий диллирен лаьтташ доккъадуи техника ше а. Масала, Невинномысски канал ший ерригача механизашца укх тIеххьарча шера низза автоматически хьажарга дахкхад. Автоматаш уттаю Право-Егорлыкски, Кубань-Калаусски, кхыча хий деккача системашта. ХIаьта каналаш цIендеш бола халача балха массанхьа а механизаци яй.

(АПН).

В. И. ЛЕНИНА 100 ШУ ДИЗАРГА

Надежда Константиновна КРУПСКАЯ

ЛЕНИНАХ ДАГАДОАГIАРАШ

18 апреле (1 мае) Ильич дехьадоахаш хилар первомайски демонстраценна наьхе. Цо къамаьл дир Охтен Марсовой поле... Ильич тургча, со пецъальниарар цун цIенихорча эхьа. Доазол дехьа далаш а тхо маевкаш...

...

...хье хилар дIалакхха дезза. Из да вайна хьаллайна лутта деххар, хIана аьхча духхагIа бола нах вайна тIеххьа ба. Из мара вайна Советски ар. Но гIулакх дулургдац къьаьнача пачхьалкхен чиновникашца...» (В. И. Ленин. Соч. ... — Ред).

1917 шера, май ... ...

...

«Правда» тIа ца доахача соца нийта йола школа хилайза аргIоадаш яр.

Выборгски районе тIоддий большевикий актив яр. Большевикех теша дукхъа бола баллхой. Со болх бойзаенна дукха за ялалехьа са хьа...

...

Выборгски районе белх бе Ильича, Ильич-ххьы а хIеззагIа бIаргагера са, ха яра яр, къоасам хIеж яха белалуш бар, 18 июнь большевистски лозунгашца 400 эзар белхлочи салтечи лача демонстрацена дахана ца Iеш, соглашатели бочи шийна демонстраци хаьа бутт баьккачул тIеххьагIа Временни правительство фронте тIаоIа дIа а дир 18 июнь. Коалиционни тIеш собраннех хьаьальлаш да белахмабар большевикаш. Временни правительствашта хилера шой оIейла лаьллар: 28 июне фронте она деладир ерий вонар; цо чIоагIа хорталабалийтар ... эскара...

Выборгски оагIорахьа латтача пулеметни полка дерриг восстанан дахьадр. Цара дехьа хьадха тха просветительни комиссе пулеметни полка культурно-просветительни комиссена дийцар культурни балха цхьадола дошаш цхьаннага дукха вейнахьа сулдаьа. Пулеметни полкара цхьаккха а саг вацар, пулеметни полк ерригга а дIаьххар. Со Кшесинске цIагIа яхар. Хаста Сампсониевски проспектта пулеметчикашна тIеххьаьккхар со МугIарагIа итта болхо салтий. Иштта бола сцена йиш ца дуй дагайлор. Тротуара тIара а лаьтташ, богIача салташта дукхъала тIа а волаш, тIеккарашка кхачча сутта а яха, къаьлача боахлоче, чIоагIа аьлар: «Йоалхешта тIеххьаттехаш, вошарийIа» Кшесинске дворецаIа ЦК помещене хиннача ... совна дагабоагIа Сталини Камешки. Пулеметчикаш болхаш ... райна, честь а техаш, хIаха бихар. Цул тIехьагIа ЦК тIаера кхы ... ... тIаккха хьатIаера болхлой демонстраци... Комитето аральккар демонстрацех ... демонстраци ... лоаунг, хIаьта цу ... пулеметни поли ше волча баррикадаш е волалар... заводаш фабрикаш забастовка е йолалар. Кронштадтера матросаш баьхкар. Белхлойи салтийи Iалаьмате йоккха демонстраци Таврически Дворецо тIайоалар. Кшесинска дворецо ... ... Демонстраци ... ... Центральни комитето. Временни правительство ... ... Садовой уламе тIа ... ... демонстраци ... таншта.

(Дагадоаш хургья).
(АПН).

Х. У. ИСАЕВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙН АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Партийни, советски, ... органашка дукхача ... белхаш болх барах а ... дайнахьа ... ... Нохч-ГIалгIайн Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамото лойла.

... Хасбулатова — «Сельхозтехника» Нохч-ГIалгIайн республикански объединени председатела заместитела.

Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СИЛОНОВ.

г. Грозный, 1969 шера 3 март.

...Ленин. Соч. бизза гуллам, т. 31, оагI. 346—Ред.).

Карерча хана ше ... чакхоалаш Ильича аьлар: «Эрсий ..., ... Дукха ... а буржуазни ... ... учреждени, е хила йиш а да. ... ... революци кхыча Iаьдалца болх бе йиш яц, ... мара. МалагIа яр санна бола буржуазни республика хьае е ... доацаш, ... дукха а ... Р. и С. Д. Советашта Iаьдал бе. Из хила йиш яц. Сана ...? Цар Iаьдал бе воаза ... ... гIа баккхар дукха, из бакхха йиш а хургья, бакхха а йиш»... (В. И. Ленин. Соч. бизза гуллам, т. 31, оагI. 354—357 — Ред.).

Ильича дIахо ... ... лоацаш Советашта хьалхана латтача декхараш. ...

...

...болхаш историца, цун машарен социализма ... ... хьалттейн шIой дир...

18-ча июне хилар лелача гIулакха эггара хьалхара политически демонстраци, революци дIахо ... ... тайпара классаш гIулакхаш лелалеш, лелае белам болаш, лелаборгдолаш хилар ...

Буржуази тIеххьашка аьлар (В. И. Ленин, Соч., бизза гуллам, т. 32, оагI. 360—361 — Ред.).

Районни думашка хоржаш хилар. Выборгски районе гIоала чакхъалар со. Выборгски районе гIоала чакхбаьлар дукхъала большевикаш болх ца бейш ... дукха боала меньшевикаш — интернационалисташ. Районни управе болх бешалтха большевикаш мара ... Выборгски районе баьча белхе геттара дукха хIана лелар сона — партийни советски балха дика школа ...

...

ЛОНДОН. Перси-сркус № 16. Укххаза ... В. И. Ленин парте 3-гIа съезд ... Лондоне ... ... графства Советски ... ... тIа хьаьа: «Владимир Ильич Ульянов-Ленин. 1870 — 1924. СССР ... Укхаза цига ... 1905 ...».

ТАСС-фотохроника.

ЛЬВОВСКИ ХУДОЖНИКИЙ ЛЕНИНИАНА

Керда экспонаташ тIеххьттай Львовски картинни галерейна. Владимир Ильич Ленина валарах гIулакхаштех хетаваь тхьо картиний, скульптура, графически листий яла Ленински аьнна цIи тиллачIа къаьсттача зале.

Цу чу я цIи хезача скульптора Н. Андреева, графикий Гринштейна, Н. Жукова, В. Касиянa, живописий Н. Осипова, кхычар а произведенеш. ХIаьта церна лалла — львовски скульпторе Э. Мисько диллa Ленина монументальни портрет, «ПаргIато лорае эттар тIаьхха З. Кашела картина, М. Попова гравюра.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара накъабаьна хийчулуш болча львовски художникаша лаьхIар сайлахь — доккхача деша хетаьча произведеней цикл хьае. Украина художникий Союза Львовски отделене председатель Мисько Эммануила АПН корреспондентага баьча хоамагIа, цун 100 коллегах хIаране хIана бен выша ленински тема тIа болх бу. Львовски художникий творческий уйлаш итог хургья революце баьча ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара хетадь изобразительни искусства областной выставка.

Владимир ПОПОВ,
АПН корреспондент.

ТХОГА ЯЗДУ

* * *

«Красный молот» заводан кошкийн неке с[illegible] [illegible] дьйча моттигашта дукха хаь йоццучу а тlеьх рентгенаца контроль йора. Цу гlуллакхо дукха хан, рентгенопленка, химикаташ йоьйора. Хlинца цийна контроль ультразвукаца ю. Ультразвукаца контроль яра гlоьнца дина кхоьллина [illegible] [illegible]

СУРТА ТlА: (аьттехьа) [illegible] дахьа [illegible] контроль ю [illegible] Л. [illegible] цуьн [illegible] Т. [illegible].

Д. Васильева сурт.

КОТБАЬННАРАШТА ПРЕМЕШ ЕННАЙ

1968-чу шера квартальни планашка а хьежаш уьттаьйора отделенешта бетта планаш. Хlьата укх шера из гlуллакх бригадашкахь Малгlобика районан «Алханчуртский» совхозе. Хlора отделенина бетта план шера планага хьежжа оттаю. Цу гlуллакхо торе хуьйлийт шера план кхочушъяра къахьоьтучийн таронаш алсамъяха. Вайъда, духхьал бетта планаш майоаггlара уьттайрах доьлаш дац гlуллакх. Боккхача леррхlаме да отделенешта, бригадашта, фермашта, хlьата къахьегамхошта юкъе социалистически яхь йоржаяр. Цу гlуллакха гlеттара чlоагlа тергам тlабохийт совхозан партийни, профсоюзни организацеш, кулгалхоша цу хьакъехь чакхъяха отталь мероприятеш кхочушъяра. Каст-каста хулача производственни собранешка итогаш ю кертерча хьежамий: дерриге тlаккхийттача дулха, дийнахьи буса тlаккхетача дулха, продукце единица аьхьарга дlалоьдача доахъара. Хlьата итогаш, хlора отделение а ма Iеш, бригадай, фермай, къахьоьхьстача скотникий балха ю. Цу гlуллакхо торе хуьйлийт производственни планаш кхочушъе а тlеккхоачашъе а, хlьата хlора хьоьхама план кхочушъярга дlадодар дикка чулхьака дакхъ.

Бохама къахьегамхоьшта юкъе ьерчача социалистически яхьах хьахулар алсамдаккха торе хуьйлийт цар къахьегамцара бохш соьбаккхаро а. Хlьата цу стимулаш а бина пайда ю совхозан. Иштта, доахан дебалуча, уж кхоабача хьалхара моттиг ьаккхачоа 50 сом лу, хlьата шолагlа моттиг ьаккхачоа — 30 сом. Ишта премеш тел хьакхарч делаерашта а. Социалистически яхье хьалхара моттиг ьаккхача — 30 сом, шолагlа моттиг ьаккхача 20 сом тlаккхет цар алаьча.

Мишта хиннай совхозан хьайбаш леладераша юкъарча яхьан итогаш укх тlехьарча хана? Премеш лаьрхlа 50 сом [illegible] шьоьлагlча отделене. Хlьата бригадашта юкъе а хьалхара моттиг цу отделене Ш. Туршоева кулгалдеча бригада ьаккхар. Шоай доахана планах тlаккхетайра доа дулх 3961 килограмм доача 5345 килограмм дулх тlаккхетийтар бригада. Совхоза эггара дикагlа бола хьехам бар ю. Дешоар бригада хьайбаш леладераша хьийга къа. Духхьал цхьан бетта бригада дулхьа кхоабача хьайбашта кхаьабачуд совгlа тlаккхийтта дулх 14 центнер гаргга дар. Дикка дулха кхоабача хlара бежана тlаккхетийта деза дулх 400 граммаш долча, из цифра 539-гага дlаккхочайора хьайбаш леладераша.

Бригадашта юкъе шоллагlа моттиг ьаккхар С. Исупова кулгалдеча бригада хьайбаш леладераша. Дийнахьи буса хlара бежана тlаккхета деза дулх, юккъахьа саьна, 400 граммаш долча, 514 граммага дlаккхоачадарах цу бригада торе хиддар бетта планах тlаккхета дезачул совгlа шоай доахана цхьайтта совгlа центнер тlаккхетийта. Цу тайпара толамаш дахарах шоллагlа ахчал премеш елар цу бригадана.

Дулха кхоабаргдола Iаьсий леладеш я Д. Хамцатова кулгалду бригада. Цхьаькха а да хинначa тайпара дикка толамаш дахад цу бригада Iаьсий леладераша. Дийнахьи буса хlара Iасаьга тlаккхета деза дулх 350 грамм шера доачача, 1145 граммаш дулх тlаккхет цу бригадерча хlора Iасална. Из бахьан долаш цу бригада къахьегамхой торе хиннай цхьан бетта Iаьсашта тlаккхета дулх 2716 килограммага дlаккхоачаде, хlьата планах доагlар 1304 килограмм шера дацар. План 1412 килограмм тlаккхоачашйир. Цу бригадана а елар ахчал премеш.

Хlара бригада, отделене хьайбаш леладераша шоашта хьалхашка летта декхараш кхочашъяра шоай ниэ да кхоаш къахьегаш совхоза торе хиннай духхьал цхьан бетта хьайбашта тlаккхета дулх 5 бlаь центнерга дlаккхоачаде. Ала деза уж толамаш дlадахача шерарчул тlехдаьга. 1968-чу шера укх хана совхоз хьайбашта дерригаь тlаккхийтта дулх 334 центнер шера дацар.

Цу тайпарча дикача къахьегама толамашка кхаьчабола совхоза хьайбаш леладераш моттигерча Советий хоржамий [illegible].

М. [illegible].

Кердача системагlа...

КПСС ЦК сентябрьски (1965 ш.) Пленума решенеш кхочаш а еш, гlорода промышленни предприятеш планированеи экономически стимулированеи кердача системе тlа ьйна йоалац латт 1969 шера 1 январь хьатlаоттташ 77 промышленни предприятех хlанзле а кердача хьалашка болх беш я ерригa арахецача промышленни продукцех 89 процент лун бола 52 предприяти. Къахьегам лоархlаме да гlорда Грозне хьаьц йолча ерригача продукцех ах совгlа яр арахецаш йола «Грознефтехимзаводы» объединено предприятеш планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш хилар.

Предприятеш кердача хьалашка бaьх бе йоалаьдийталехьа боккха ниятча болх баьб партийни организацеша а заводий объединенеи бoаргаха кулгалхоша а.

Реформа юхахьаькарча итогаша дегташа а деш хьалькхт дола хара кердача принципашца бохкай торонаш хьеслаш хилар. Объединени бlарчча хьайищача 1968 шера продукцеа реализаци яра план 101,5 процент кхочашъяьй, хlьата 1967 шера цу хана нийсдича 5,7 процент лакхъеннай из, шолал совгlа чакхьаьд яхад 290 эзар тонн гаргга мехкдаьтта. Кердача хьалашка болх бе дьаькхача юкъагlа (1968 шера апрель — декабрь) 13,4 процент дукхагlа пайда лар пайда.

Производственни финансово - экономически хьежамаш даьтадара даькъе толамаш дахар бахьан долаш йиш хилар миллион 754 эзар сома материальни поощрене фондаш. 500 эзар гарггача сома социально-культурни мероприятеи чуlе ьlенош тьадаьхен фонд, 700 эзар гаргга сом производство дегlаяхувалда фонд [illegible].

«Грознефтехимзаводы» объединена бlарчча хьайищача йинна сихагlа даьхлу къахьегама оасарде. 1968 шера апреле деца декабрьга кхачалца йолча хана планал совгlа 2 миллион 389 эзар сома пайда бааь.

Кердача хьалашка балха балха хьалхарча итогаша хьахьеккар бlарчча хьайищача ерригача [illegible] саьна, иштта цуй къахьоьстача предприятешка а дукха кхочашбоьшаш хилар. Белгаладаккхаш дари лац, 1968 шера планаш чlоагlа сагаьна хилларах, къаьстта а йайтаьни реализацеи даьлача, предприятеш халача хьалашка кердача система тlа яьхьа хилар. Мехкдаьтта продукташ хьалра планаш цхьаьа уж [illegible] дlаккхахьара [illegible] йийсаьни уьттаьлеш. Къаьстта чlоагlа холуш дар из 1968 цу чакхдоалаш, мехкдаьтта продукташ чуйотта йосуда тоьла йоаш [illegible] бисача хана. Ассортимента цхьан 11 позиценна кхочашъеш дац, хlьата производство план продукци дlаккхьара планага хьежжа дац. Хоалхагlа а саьна каст-каста моттигаш хул хаьнаш телха а еш планаш хуьйлаш, капитальни ремонт е реконструкци [illegible] [illegible] сов дукха сонаьль лаьттеш. Масала, Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе (директор Т. Г. Семенова) № 15 йола установка, ремонт еча хана сов дукха соцаь лаьттадар, 1400 эзар сома бе хилар.

Дlаоттанна йола оборудовани сов дукха хlалар бахьан долаш рентабельносте бoарам лахлу. 1969 шера 1 январь тlаккхоачаш дlаоттанна йола оборудовани 4 миллион сома мехка яр. Грозненски крекинг-заводо Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводеи къахьегама оасарлоа сихагlа лаккхлу алаш, хlьата объединени бlарчча хьайищача инженерно-технически болхлой категореи телача премей бoарам лохбеннаб.

Производство дегlаяхувалда фонд дlаьагlйолаьча нормативий бoарам лохбалар хила тарлу болх беш йолча установкаштеи производствашта реконструкци модернизаци яра мероприятеш чакхъяхара новкъарле ца дала бахьан. Белгалдаккха доагlа боалашша расчет а гlоьна йалча цехашкеи участкашкеи хlана а дlайоархаль цу хилар.

Укх тlехьарча хана пропаганда кадрай экономически дешарах цу йола уйла хаагlьахийтай крекинг-заводе. Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе партийни организаце. Заводашта ерригача «Грознефтехимзаводы» объединене практически новкъостал кlеаьга ду ГрозНИИ институто экономически дешар къастадеш. хьалхаьа [illegible], бола [illegible].

КПСС [illegible] горкома бюрос дукха да йоалаш шин заседане дийшар «[illegible]» объединене предприятей балха юкъхьацарча итогех дола дош. Цо объединеней заводий кулгалхошта тlадоллар кердача хьалашка бaьча балха чакхьаьнарча итогашта кlеаргта, анализ даеш хьагучадьаьна кхочашбоьнараш дlадахара тlадерзадергдола гlуллакхаш кийчдалеш, дойа дара кердача системе еракхех бoлча пайдо эпара кидашю деригдола хьалаш кlаштlехьдоахьаяга. Iилма-новкъала институташ дукъа а доацаш, реформо дlадехархашка хьежжа, бохама чура расчетах йола положени отт[illegible] гlоьна йолча цехана а из кхочашъергйола гlуллакх кlаштlехьдоаккхилаеш. Отталоча хамажка установкаштa реконструкци ярех рементиш бaлхаш дарех пландш «Грозхимнефтеремстрой» тресто кхочашъергйола гlуллакхаш чакхдоаккхилеш дlаоттанна йола оборудовани дикка кlеазигъелоа. Материальни поощрене фондера премеш телара система хьакхаьччa мехкдаьттеи химически промышленности а цу министерстве болхлой профсоюза ЦК-а рекомендацешка хьежжа хувиялга.

КПСС горкома бюрос иштта харте заводский районе, «Грознефтехимзаводы» объединене предприятей юххьанцара партийни организацеш декхарийла дьй организаторски массово-политически балха бoарам лакхбе, кадрай экономически дешарах хьаьн беш бола болх ихха юха ма оаш дlахо баьха. [illegible] коммунистий ажалгараш лоархlаш лакхбе, боахлой специалистий творчески уйла производствана дениэ дола даах дикагlа кlаштlехьдаккхара. В. И. Ленин хьача дийнахьа деннана 100 шу [illegible] [illegible] Советашка хоржамаш хулча дениен дала доаггlача тайнаре ваккъадолара тlаерзе.

М. ПЛИЕВ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

МОНГОЛЬСКИ ЛЕНИНИАНА

УЛАН-БАТОР. (ТАСС корр.). МНР культура министерства издательстве чакхдаьхкай В. И. Ленина кетаеь советски авторий цхьайола произведенеш монгольски меттала йоаккхта. Кепатеха кийчдий да Э. Казакевича «Сийна тетрадь», «Кестраф — Ленина дола дувцараш, З. Воскресенска «Нанах дог-яха повесть. Издательство планашка белгалдеш да цо монгольски орандакхераг: Г. Очирбата «МНР Лениннеи волкьх», Б. Ширендыба «Ленин Монголиф», Ц. Гайтаба «Ленин» [illegible] мa, бераште лаэрхlа [illegible] [illegible] маьсехк книжка, Ильичах долча дагадоагlарий сборник.

Арахецаш я ленински тематикагlа долча республика художникаша дийначи суртий дукха а репродукцеш — хоза бенца дола открыткаш. Царна юкъе да вовзаш волча монгольски художника Шаров Марзана хьакхьа революце юххьанцара [illegible] раьшка дийла баьча портрет.

МНР даьха доацаргда Москве хурглола, сийлахьа юбилейн хетийла дукха халкъашта дахьарча маьни выставке. Экспонаташта юкъе хургда монгольски меттала эгара хьалха арайийца В. И. Ленина балхаш.

КЕРТТЕРА ПОЛЬСКИ ДИЙ ХАРАДЕРЗАДАЛЬЦ

ВАРШАВА. (АПИ корр.). Польски гидростроительна хьалал хьалкагlа эксплуатаце дlаеннай Висла тlа хьалъеча «Плотина-68» яхача гидрогlишлоний комплекса духхьашхара объектеш. Мехка хlандлехьа а ток тел ГЭС-а агрегаташ, хlьата дукха а алалехьа ерригa комплекс бола бе йоаллургйолаш а я. Цун беррига энергетически низ 162 мегаватт хургба.

«Плотина-68» хьалъяра 8 миллион кубометр гаргга лаьтта хоарцаде, 360000 кубометр бетон бетта, иштта эзараш тоннаш хилла болата конструкцеш кlашатlйоала йийбай. Из доцца а хlана доагlаш хана кхоачашделга а кlаштlехьалчaна хlалзорча хахарча гlишлой [illegible] ра пайда ийбар бахьан долаш.

Гlишлой [illegible] «[illegible]» [illegible] боланг дуй [illegible] [illegible] новкъостал. «СССР-ера, — белгалдоах «Польское обозрение» яхача журнало, — хьачай бетон механизированни кийчбара йола оборудовани, экскаватораш, турбогенераторашъ. Шоай дакъеце а цуй дошоала арахьа а хlандлехьча кlеага а йоалаш шоаш моргаш кхы йоала гидрогlишлонаш хьалъьача советски инженерий юхе ца оаза шоай дlаьхий опыт хьетайнай польски новкъостайша».

«Плотина-68» — Висла тlа хьалъе лаьрхlача гидроэлектростанцей шеккала, ала хьалдене дагъьа мара дац. Варшавагара доза Балтика форда бисте кхачалца [illegible] дlаоттаргьа доаккхий мизаш [illegible] кийн гидрогlишлоний [illegible] система.

СИГАЛЕСАРА [illegible] [illegible]

СОФИЯ. (АПН—«София-пресс»). Хlара дешна Дунай тlа гlоале уаш латт руда, кlор, [illegible] [illegible], автомобилеш тlейоле хинан.

Укх тlеххьарча 10 шера чухьа массехказа дегlаденад болгарски хи тlарча флот. Дикка тахкъеннай Советски Союзахарча торговле объем [illegible] самаъаьккара хьакъехьара цун [illegible]. Иштта, бlарчча 1945 шера хlа-си кхихкераш массел товараш хlана 80 дийнахьа кхуь болгарски хи тlарча хемашюа. Тха ши тlарча кемаш болхлоацa дерзlаш да 1970 шу тlеакхоачаш кемаш дукхал [illegible] алсамйоаккхалаш.

Христо ДИМОВ,
болгарски журналист.

ЕВРОПЕ КЪАЬНАГlАРЪЯР

ПРАГА. (АПН—Прагопресс). 200 шу дaлаь Прагера Печатхьаькхеи технически библиотека йилдача дена. Европе къаьнагlа бола из Iилматехнически библиотека йала хиннай инженерий училище. Хlана цуй кинижкаш доатточа тархаш тlа ше дуьнен дукхагlча меттала ах миллион хиллал технически книжкаш журналаш, пар дешнаш [illegible] моаттиш [illegible] йоала кепбайдаш изданеш, культурных, чертежаш а йолаш. Хlана [illegible] хlана [illegible] йола изданеш - патенташ, технически описанеш, кхмараш а я.

Дешаранца боккха бола бу Прагски библиотека болхъешаш [illegible], библиографически справочникаш арахеш, цу библиотека фондашка доаша литература хьахайкхара [illegible] форманца тел.

[illegible] МУЗЫКАЛЬНИ [illegible]

БУХАРЕСТ. (АПИ собкор.). Дукха зама хьалха «[illegible] [illegible]» хьал [illegible] йоаллаш а Банат — Малибуна Румынии [illegible], [illegible] гаргга ца е укхна чlоагlа [illegible] ьхьна йола самодеятельни юртий музыкальни коллективаш йола.

Хlана уезда административни центре — Тимише — чакхйоалаш, латт хан-хаанехьа хулаш йола юртий музыкальни олимпиада. Шоай говзал дlахьувкх хлалалархоша, халкъий ансамблеша. Дикагlча халкъалархоштеи халхархоштеи совгlатиш тергдолаш да. Фестивале лоуреаташа шоай говзал дlахьокхаргъя республика хьача городашка.

Дукха зама хьаьц денз [illegible] торий тервама тlаьраб Банате [illegible] халхарийн хозалаш хозача муаман. Шо Румынех бlарг тоьлаш леляча хена Ференц Листа дукха а халкъа илли муамаш дlаяздаьц уккхаь, хlьата цул тlеххьагlа цул дукхача произведенеш ярд а хьалкх царах. Чlоагlа ревоа а веааш Банате шоай кхоллааний тематикъ къестaвай боккьала баьпхача боккха композитора — Бела Бартока а.

Ф. АНГЕЛИ.

«ДЕФА» — «БОСНОФИЛЬМА» ЦХЬАНА ДУ ГlУЛАКХ

БЕЛГРАД. (АПИ корр.). Фашизма дукхьаьарча темех йола фильм цхьаьна лакхара [illegible] дlаца лагаювла йолаеннаб «Дефа» (ГДР)-и «Боснафильм» (СФРЮ)-и яха киностуде. Сценарий арахьегаш вовзаш волча югославски теле-кинорежиссера Лола Джукича, цина оттадергдар а из ва. Сюжета лард — «вахар фашизма доахадача» цхьан немецки салтечун истори. Бlаргаш дайна а моральни кхетам чура вайнна а дохча сага вахарера шин моттиг еригagla — цо гитлеровцашта юхадехь. Натурни сурташ Югославе доахарт хилар лоархl, павильонакадараш — ГДР-е.

ШЕРА ДЕШ ХИННАР — ЦХЬАН ДИЙНАХЬА

ПХЕНЬЯН. (АПИ собкор.). Республике эггара [illegible] [illegible] [illegible] Консолид [illegible] комбината экономистана итогаш [illegible] предприяте дlаоттача [illegible] [illegible] болха. Хlана цо цхьан [illegible] арахьаш халки Iаьлах отталаехьа шера арахьа [illegible] массел болат.

Хlана предприяти, [illegible] [illegible] а [illegible], [illegible] хlьата кийчъарга дикагlа [illegible] республике хьалха лоттар а я из.

В. ПАРАФЕЕВ.

[illegible] [illegible] [illegible]

ХАНОЙ. (АПИ корр.). Дукха ка да Ланкнон провинце ломаш районашка юрта боахача шин латхалаш кхиниараш боллаш йола мастерски хиъва а цар ерригa оборудовани кулг-хара кхестаю токарни станоки эсала цхьоалеш слуурчи цара ца хиина а. Хlана цар чоттигдlалахьа хlандарча хинарча. оборудовани кийчъяра боккхийча механически станокаш.

Цар хьоо [illegible] боалашна дукха е дlейна йоала кlайнаш — поршеш, автоматически насосаш, [illegible], корнорезкаш, дикагlча тайпара кийчъяь телаш, иштта хьмаргаш. Укхаза беrт тайпа кхоаче бо тайп-тайпача кьаних бола болхлой — там кьаних вола Хоанг Тхи Кием, цуьг вола То Тхи Зан, дукхал а кхмараш. Доккхача хахан бола кулгашта йоаттачоaц цар Iоаш а ла аьр эрраьй фрезеровщик, строгальщик, сверловщик годаьлеш, хlьата хlана йоакха балла оасаде а йолаш, дика продукци хьааш е бе уж. Сана деlаьчаш лотт республика хьалха бала лой лаараш.

Барт тайна коллектив

№ 1430 йолча Грозненски автоколонна, автомобилистийна хlара денна дlа - хьай кхухь бlаьргеннаш халкъа бoахаша мухьан.

Коллективе кlоаьга бал шоай декхараш тlех дика кхоачашдеш, хьинаре къахьегаш а бала вах. Цар портретах да сийлен Доска тlа, царех дукха да йоацаш аралаьницана «Молнии» яхача листока тlа. Царна юкъа ба тайп-тайпарча къамех бола вах: эрсий, украинцаш, нохчий, гlалгlай, эрмалой, татараш.

Шоай сменни заданеш 150 — 200 процент кхочашъю шоферашта В. И. Власова, А. Х. Кужулева, М. М. Гаммиев, А. Нальгиева, М. И. Венченко.

Чlоагlа барт тайна ба уж бораш.

Ленински къахьегама вахте латтача вошталлеи шоай ниэ кхебаш хьалхашка лаьтта декхараш кхочашдеш. Коллективе къаьстта дlа хеза из Нальгиев Алихан. Цlаьхха а еха латташ хинац цуй машина, хlана аьлча даим цуьнга бlарг кхоаб ца, киъбаь чlоагlа кlаьдлена ше вале а гараже юха кхаьчача машина бахаламта лаьтта хьокс, эшаш йола регулировка ю. Тlаьхха марра цlаведац из хьинар йола доlа яр. Доххара а сехьара а тlехьвеша машина сеццар, бокъа цар шоферий шоай да йоалаш баца... Мичахьара яоагlа из хоаш иштта Алихана тlаккхахьар Власов Владимир Ивановича. Кхы уйла ца еш новкъостал де оттор из Нальгиева. Букъараша вайна хьал а ьйкха Алиханан мераш тlайотташ цо сахьат гаргга да ьаьккар Владимир Ивановича.

Иштта за цуй новкъост Власов Владимир Иванович а. Массехк шу да цо автоколонне къахьега. Дика йоаа цуьна машина хlара бахьал, хlьата ше Iоаьь опыт вамарша дlалу уллув къахьегача новкъостайта. Эшначча шоллагlча сага новкъостал де, цун оаrlув хьалаваца ниьча ва Владимир Иванович. Нальгиев Алихана мугадоагlа хий чулаттача кlоарггача ер чу хий кашин чуяха. Машина оагlора а хьия цун тlера кхарпиш хьарвадир. Бойса иштт ва.

Вlаши новкъостал дага традица а хинна дlаоттаяв коллективе. Ленински юбилей сийна тlайийна декхараш тlехкхоачашдара берриг из тlеберзабаь автомобилисташ, хlьата барт тайначa хьаха саргlа ца доалаш хlана хургдац.

Н. [illegible].

СПЕЦИАЛИЗАЦЕ НОВКЪА

ЮРТА боахама моттиг харжара специализаци яра — уж бlарччача цхьан процесс ши агlув а. Моттиг хаьжар ахалга из да тайп-тайпара юртбоахама продукташ хьаккесра, лаьттан - климатически экономически хьелаш тергаь а деш, кхаш къастадар, хlьата специализаци яр яхилга — керттера уйла моллагlа цхьа товарни продукт яккхара тlаерзалр. Юртбоахама производстваш дикагlа йола моттигеш хьакоржача а хlьата иштта специализаци яра бoарам оттабеча а хана хlара къаьсткъаьстача боахама нийса кхьала тарде деза белгалара товарни продукташ дукхагlа яхаргара халкъа бoахама дlаоахарашка боахамий организационно-экономически торонаш.

Производствана моттиг нийса хьажаржарен специализаци ярех денай геттара чlоагlа лоархlаш бу вай республике, къаьстта а укх тlеххьарча кхо шера. Цу юкъа специализированни совхозаш ихьай: сомий бешамаш деваю «Орджоникидзевский», «Южный», хоартодаш деваш «Знаменский», дуга деваду «Степной», кхыйраш. Боалашта юкъерча специализаценно совгlа, вешта аьча колхозаштеи совхозаштеи еча специализацей совгlа, чlоагlа уйла тlайохийт эвальни специализации яра. Вай республике хlанзле а къаьстта хьагучаьлннай юртбоахама продукци кхеергlала зонаш, Малгобекский, Наурски, Надтеречни районаш юкъейоагlаш болча арен зона цхьа специализаци ю кхоаш кхеергlолайн да лелаердгдолаш.

Цу зонерча боахамашка йоакхача ерригача товарни продукцена юкъе да леладерен кхоаш кхеарен продукце лоаца дакъа 60 процент совгlа да.

Централни зона — Грозненски Малгlобикен районаш. Цу районашка цхьатара да лаьттанкликатически экономически хьалаш. Цу районий боахамаш декхарийла да гlородашка бахача наха из ешна керда баьццараш, сом, цlена шура, фуаш хилийта.

Лоамашта юкъера зона — Назрани, Сунжански, Ачхой - Мартана, Урус - Мартана, Шали, Гудермеса районаш. Из оахача лаьттаьйн бахача нахьех дукхагlа дахача эггара шерагlа доац зона а. Цу зонерча боахамаш юртбоахама культураш кхеергьа, хьайбай продукташ йоахаргьа. Цудухьа укхаза хадц да боахамаш специализаци е. Шерра юкъейовлае еа боахама чулхьара специализаци, вешта аьлча юртбоахамашка товарни продуктей керттера тайпа дахаргдолаш отделенеш, хьайбий леладу фермаш, бригадаш дегlаяхуваш.

Лоамаро зона — Ведена, Советски, Ножай - Юрта районаш, Сунженски района лоамарахоз. Продукци йоаккхача цу зоно доахар ахчагlа лоархlача продукци доахаш дикка дiй, хlьата а, цига 26 боахам ба.

Оаха лаьттана наиттал долаш йола из зона шийла къаьстта уйла тlайоахийтала дlалехаш я. Йоккхий доходаш тола районированни доакъеш кералкро торе хилийтар из зона эггара чlоагlагlа хьукъаш йола культураш — тъаьниен марий бериш кхеберта болаш хьакъосте, хlьата хьайбай бoахане дукха лаьрхlа дина хам дукхагlа кхеле.

Из бахьдир Малгобека массехк шера кlаьттер баьча бала практика. Масала, Ножай - Юрта района А. Шерипова цlерагlча колхозе 1968 шера 53 гектара тlа тхьамаш кхедарах 196 эзар сом ахчал дохол ьаккхар, цу дакъе цlена дохох 49 эзар сом. Тхьаьмаш тlаккхийча лаьттан хlара гектаро 920 сома пайда белаб колхозе. Из дика хьекхаш ба доалин районий ерригача колхозашта.

Специализаци яра дешаш къоастадлехьа лоакъой эффективноста кlеаргта экономически анализ ю. Дукхагlа дегlаяхуча лаьттан единица е боалаш кердач лоархlаш, хьалаш цхьатара доланнехьа а, продукци дукхагlа лун хоаь боахама дакъа, хlьата иштта тергалдуч хьайбаяккхача продукци тайпа оаргбела норма продукци гаргга [illegible].

Производстваш моттигий дожачеи специализации еч хана терхалдаш, кердаш гlородашка бала нах баьццараш, сом, шура, фуаш саьна йолча тaьа кхаьна йош йоашачеи сиха чакхачеи продукташка Iалашбелга.

Специализаци еча хана кертта кхаьле деза кертера новкъош моттега, гlоьнна хола новкъош а керда технологи юкъейоалара, комплексни механизаци чакхъяккхара хара тlа продукци йоккхачара къахьегама оасарен рентабельносте чlоагlа лаккхъергйолча бoароне дегlаяхувалга.

Специализаци яр экономически гlойле йола дола хьахьеккх укх дашела: из леладергдолаш специализаци ю бола «Шелковский», «Терский» совхозашка 1964 — 1968 шерашка 27 процент дукхагlа даьккхад тха, вокх совхозашка 3 процент дукхагlа хара из ьаккхача нетто; центнер тха йаккхарга 1968 шера дlабоха нах лакхе бохалалаькхача вокх совхоз 279 сом а 40 сом а хилар, е специализаци кхиа йолча совхозашка дьаккхачула балачух 25 процент дукхагlа.

Шура боахаргйолаш специализаци еш совхозашка (Гудермески шура. № 1 йолча [illegible], № 2 йолча баьдаларий-шурий) ерриги йоаккхаш бола шура 1964 шерагара 1968 шерагакхаччалца 70 процент дукхагlа хиннай, хlьата вокхазахи — 22 процент. Цу совхозашка шурий центнер йоаккхарга дlабода нах цу юкъа 3 сом 2 кепиг доябенай, хlьата вокх совхозашка доакхбеннаб из 1 сом 1 кепиг.

Баьццараш кхедерслоаш специализаци да бригадаш кlайчагlьехача колхозашка баьццараш кхедара дукхагlа тергал тlабохийтача районашка 1967 шера баьццараш кхедарга дlабала нах укх тайпара бар: Сунженски района колхозашка центнерах 10 сом, Грозненски района колхозашка — 11 сом 10 кепиг, хlьата Гудермески района колхозашка — 18 сом 70 кепиг, Шали района колхозашка 25 сом 10 кепиг хилар ю.

Специализаци ярах пайда боалаш хилар къаьстта хьалхахоха йиш я сомий бешамаш леладеча «Орджоникидзевский», «Южный» совхозашкара массала доаладарое. Уж совхозаш дlаэшагlйоахаллехьа керттера дакъа салла «Самашкинский», «Шалинский» совхозашта чуйоалаш цо сомий бешамаш, хlьата бахъяр ала. Боахамашта балийна доакхгi дукхагlа яра лоалаш дениш яр. Хlано рентабельно болх бу сомий бешамаш лелаеча совхозашка, дукха алсамагlа боал хlара гектара тlара сом, цу цхьан хана дул дикал тоалый, из кхебарга дlабаьла нах лохбаьб.

Специализаци яра керттера декхар да къахьегама оасарле йо мехта лаккхъелга, продукци дукхагlеш хaрегlеш йоакхтилга.

Из тергал а деш перспективан лаьрхlа 1975 шерага кхачалца боахама специализаци кийчъьяй республике. Цо бахьан долаш 13 процент дукхагlа доацкхарда кхе, баьццарен — 40 процент, тхьамаш — 3-за, кемсаш — 2,5-за, сом — 2,4-за, дулх — 42 процент, шура — 37 процент, к. кх. дl. Белгалдоалаш фу дьача, из да, 1967 шера шура йоахалга керттера дакъа долаш 39 боахам хинначa ветте. 1975 шера 30 боахам шера хургда хилар. Хlьата а, йоаккхаш бола шура цу хана нийсдича 38 эзар тонн дукхагlа хилийта лаьрхlа. Хьакхий дулх йоахаш 29 боахам бар, хlьата 1975 шера 17 боахам шера хургйолча, цу тlа а хьакхий дулх 5 эзар тонн а 62 процент дукхагlа даккха лоархlа.

Специализаци яра поалаш хам а дикагlа къастадарга из леладеча. Республике эггара дукхагlа тха телараш Таркал доахара районаш я. Тха доахаш дола боахамаш дlахо йолча хам 18 боахамера 29 боахамга кхоачаш къоаьллургда, хlьата тха 17 процент дукхагlа доахаргда. Керттерча дакъе из дукхагlа лаха ярхl хlара усагlеша тlера йоала тха алсамдаккхара чотах. Дукхагlа лола да Таркал доахьа, республика шьерча ара лакъаш тlа леладерга.

Цу юкъа ола лаьттан республике 1—1,5 процент шера дукхагlа хург ца хилар тергал а деш, ала йиш я, продукци дукхагlа йоахаргъя лаьттан хlара гектарех хlара усагlах, бохамах пайда дикагlа эцара чотах, вешта аьлча юртбоахамий культурай хьуьнагъаш лаккхбара, хьайбай продукташ шера боахамерча боаххлой къахьегама оасарле айра чотах, аьлча.

В. СИДОРЕНКО,
Нохч - Гlалгlай АССР юртбоахама Министерства плано - экономически отдела начальник.

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Дика толамаш даьхад «Звенигородский» ц1е йолчу совхозан Валентина Ильиничина Дупляковна (сурт т1е) керта латтача шурий - товарни ферми коллективо. Д1адахначу шера 128-нех х1ора 1аттагера 4330 килограмм шура яьккхай.

Валентина Дупляковай хьехамца т1ехьалхьох совхозе хьалбин ледалу кхийола бригадин а. 600 1аттах х1арангера шера 4030 килограмм шура яьккхай.

В. Кузина сурт.

ТАСС фотохроника.

ДЕШАРХОШТА — ЛЕНИНСКИ ДЕНОВХ

В. И. Ленин вал 100 шу дуьзачу денна дешача г1уллакхашца кхоьхьна кийчлуш ба юкъерча Ачалкхарча 8 шера № 15 йолчу школан тьехархойн дешархойн.

Шконе октябрь бетта д1аяхьайкаль а Ленинхана. Цу Лениницана сийна-х1ара класса дешархойн альбомаш йийнад, альбомашкахь лаьрх1а гулну тайп-тайпанарча хабара Ленина вахархи революционни балхахи дела суртиш. Суртанта хьала д1ахалу шагIа ла я а, сешах лахьа из сурт да а.

Цул совг1а х1ора дешархочун ши-шой тетрадь ю, цу тетрадо т1а цхьа гул а ю д1аяхьо школа дешархочун кийчлуш т1аро а суртиш т1аро а тайп-тайпана предложенеш.

Тьехархой [illegible] хьеш цар боламна, шолл заметканеш а яз, нагалья сайна г1адатам хорахча кийса доцаш тоадайт.

Школа берригача дешархой цкъара а альбом да дандаь. Цуьнга цу [illegible] кийча хилийна дерг1 дешархоша.

Къастта Ленински к1а де нет-тиг ал цуа школе, х1ьита а цкъа ну г1уллакха цхьа классена к1а къоастадьа. Х1ахи Ленински к1еа [illegible] 1алашдеш ба дешархой.

Школе дешархойн тьехархойн [illegible]: «Дийна [illegible] дайча1а [illegible], «Уха Ильича», «Ленин ваьхаб», [illegible], Ленин [illegible] [illegible] а цкьа а.

Школе чакхъяьккхай Ленински [illegible] беседай цкьа. [illegible] деша дешархоша малзаг1а а мероприяти кийчйеча школа тьехархоша [illegible] [illegible].

А. ПОЛОНИКОЕВ,
МалгIобекни районе Юкъерчу Ачалкхарчу школан директор.

ШАХМАТАШ

1969 шаран [illegible] боламаг1а йола [illegible] къоастадера цхьан х1ират1 лайнар Веку - ПалгIаб «Урожай» ц1ера спортивен шахматистийн.

Хьалхара 4 меттиг к1уьдсаш долаш яр Гудермесски, Наурски, МалгIобекни, Сунженски районийн командаш. Цар т1ехьабтер Грозненски, Ачхой - Мартанан, Урус - Мартана, Надтеречни районийн шахматисташ.

Финальни левар чакхдоьлла шахматисташа Пелоннаевол, Аьхихарев, Жилиевски хьалхара меттиг лаьккхар шой МалгIобекна районе. 9 очко [illegible] [illegible] 5,5 очко лаьккхар цар. 5 очко [illegible] шоллаг1а меттиг лаьккхар Сунженски районе вакалаша. 4,5 очко шера хьалнар Гудермесерча шахматистий, финальни таблица д1аяьхйтар Наурски районе.

В. МУН-ТРИПОЛИТОВ.

ПАЙДАНЕЧА Г1УЛАКХИЙ ЭСТАФЕТА

В. И. Ленин вал 100 дизара хеталь пайданерча г1уллакхий эстафета д1аэит1ехьъалькхай № 2 йолча технически училища коллективо. Дуккхача мастерана, преподавателана, дешархоша къахьегаша сверг1атаж кийчлу цу н1ейна хехадаь. Училище хьайн1ахай контрольно-измерительни приборийн лаборатори, керла оборудоваии отталь кийчъяй спецтехнологен электротехникан кабинеташ, хьалхьай керла слесарни мастерске.

Дика къахьег производственни обучение мастерандо преподавателей [illegible] технически творчества кружокачия юкъе баьлабеш. Масала, столярни кружокне дакъа лоацдерна дукха за боаццаш республикански выставке хьехар х1аьзарча мебела 12 образец. Цу юкъе тайп-тайпара шкафаш, этажеркаш, [illegible] мебель яр. Мастера И. В. [illegible] кулгалден кружока чедела гранулированни катализатор кийчъеш йолча установке макет яй, х1аьта Е. И. Мутиласа кулгалдеш 78 тайп-тайпара плескостиш а объемни а геометрийн пособеш кийчъяй.

Китта дика къахьегача дешархошта мел эшаш дола г1улакх деш училище кулгалдеш а. Дешара зала, библиотекана ремонт яй, керла музыкальни инструменташ ийцай, йоккха спортзал яй.

В. ИВАНОВ.

ЯЬССАЛЕНЕРА КЕМАШ

Яьссаленах чикх е дуьлаш т1ат1а гаьна доллаш Малхбузенгахьа, Каспийски форда йистегахьа, дода Ленина ц1ерег1а дола Каракумски канал.

Ухх т1ехьарча шеранна каналэ т1а керла хьаккхнна фуд — цу тайпара хаттар дир АПН корреспондента «Каракумстрой» управлене начальникна, Ленинан премие лауреатага Гельдыев Атабайга.

— Керттердар — из а т1ахьле в канала трасса г1ишлой материалашдела х1ьита яьсане кхьаркеаш — продовольствием тайп-тайпарча товаранца т1аэшбом дола 75 кема чуловз1а груузовой флот. Тха флот 500 тонналга кхачалца мух т1ебота йиш йолаш долча теплоходаш, масса лелача глиссерели катереш, локкъа мухьлан кхухьала а х1оейн мульш кхухьача а баржаш латт. Канали т1а г1олла 450 километр гаьна ух кемаш. Д1адахача шера флото д1а-юза биъна мухх 169 эзар тонн хилар. Хьалгадот1ача шера керла кемаш т1екхетарга флота, цу лаьцна — пассажирски туристски Аму-Дарьи яхача т1ахь город Бехземине кхачалца 818 километр д1аьхьна канала трасса гIалхъ ларга ух. Республика столица город Ашхабад за т1ара йоккха порт а хиина д1аттаргья.

Канала йисте, город Марийна гаьна йохашь т1ахьль йоццал латт кемаш тоаду завод.

Павел ЮНОВ,
АПН корреспондент.

КНР правительствага Советски правительства яхьийта нота

Хьалхаг1а кепайбоцон т1а хоам баьча тайпара, советско - китайски доазон т1а герза ницца провокаци хьоадарца дувзадеяна Советски правительства ухх шера 2 марта протеста нота яхьийтай КНР правительстваге.

Доке йоллаю цу нота текст:

«Советски правительства Китайски Халкъа Республикага ухх тайпара заявлени ю.

2 марта московски ханах 4 сахьатц 10 минути лаьлча китайски 1аьдалаша Нижне-Михайловка (Дамански г1айре) яхача доазон т1арча пункта районерча советско-китайски доазоне Уссури яхача хи т1а герза ницца провокаци хьоалйтай. Китайски отрял, советски пачг1ахьалкхен доазол сехьа а яьина, Дамански г1айренгахьа боьлабелий. Из район лоресш болча советски пограничникашта ларга а доьцаш ц1ахьха пулеметаши автоматаши етта йоьлаьй китайски оаг1онгахьара. Доазул хоадаль хьачу баьнача китайцашта новкъостах дара Уссури яхача хин Китайгахьарча берда т1ара дов доладаьла к1ийле я яь баьг1ача китайцаша. Советски пограничникашта из провокаци дов деча юкъе дакъа доаца хинна 200 совг1а китайски салте. Из бандитски дов дар бахьан долаш бозбаьчоаша лаь советски пограничникаш ба.

Эхь доадаь герза ницца советски территоре т1а хьат1а болар китайски 1аьдалаша лаьрхх1а д1аэиаг1ьелдаш советско-китайски доазон т1ара г1уллакхаш кхоххаде лаьрх1ан провокаци я.

Советски правительства Китайски Халкъа Республика правительстваге хоадамбаллаш протест кхайкаш советско-китайски доазон т1а китайски 1аьдалаша доладьча кхерача провокационни г1уллакхашца дувзадевна.

Советски правительства хьадех из доп сов чехка тохкийтон из провокаци д1ах1аг1йеллара бехкенхаше болча нахд огтара ч1оаг1ага тайпара та1азар делаш. Цо т1аг1ертталь хьадех цкьайина в тайпара советско-китайски доазун толхадайтаргдоаца г1уллакхаш д1алла т1ехьа ма доалийташ чакхдоадилга.

Советски правительства шай бакъо лоарх1 советско-китайски доазон т1ара провокацеш юхатохара хоадамбоалаш долл г1уллакхаш чакхдалар. Китайски Халкъа Республика правительстваге д1ахайт. Китайсен Советски Союзан юкъерча хоазоаш кхоча г1уллакхаш йоккхадалийта лаьрх1ача авантюристически - политикаш хила тарлун дакча х1ажашта хьалхара берригга бехккаш Китайски Халкъа Республика правительствана т1абухаш хилар.

Китайски халкъашарча г1уллакашта доттаг1алла уйлаш йолаш я Советски правительство, х1ьита д1ахо а из никъ лелабе даьа а я из. Цхьабакъда, китайски 1аьдалаша хьаькъалца доацаш лелаш болча провокационни г1улакхашта цхьа ецг1ерггахьара дукьала ения хоадамболлаш юхатоханна хургда.

Москва, 1969 шера 2 март.

КНДР. Электроэнергетически промышленоста боалхоша хьалхарча республика правительства хоарх1ане декхар, оттадьа — 1970 шера юрта райомашта электрификаци ер викха. Цо йиш хулийтаргьа юрта боалама ирригацен механизацен дьатье даьха толамаш д1аеloar1дея шерден, культури социальни хьашташ дола пхьаррег1а хьалае.

СУРТА Т1А: электроцентера д1айоха стьача керлача станса оборудование д1аоттош боалаш бовж монта жникаш.

ЦТАК—ТАСС сурт.

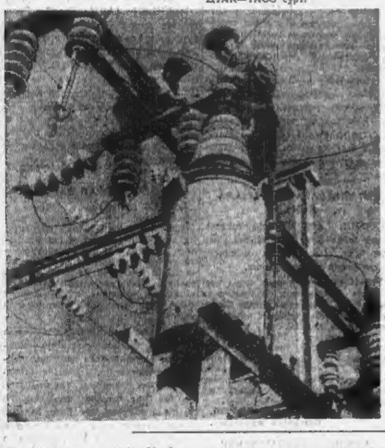

КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕЧА ВЬЕТНАМАЦА БАРТ-ЦХЬОАГ1О ХИЛАР

ЛОНДОН, 4 марта. (ТАСС). Вьетнамерча американски агрессена духьалара дукхача мехка демонстраш хилар. Шеффилде цунна юкъе дакъа доацаш хилар массех эзар промышлении предприятий белхалой лаьхарча дешара заведенай деша вага1а саги. Героза улицашка т1олла чакхбаьлар уж 1алаьмате чехка Вьетнаме американски эснар арадаккхар д1аделаьча вьетнамски халкъо лоаттабеча турпал къовсамца барт - цхьоаг1о хилар хьахьокхачеш, лозунгашца.

Демонстраш хичначух т1ехьаг1а ше митинге къахаьп вир. Великобритане Хайшарте генеральни секретара Джон Голлана, ДРВ-чу журналиста Лип Кс дукхача профсоюзий хьалхе делаеча боалхоша.

Ше лаьча къамалхаш Джон Голлана т1ахьийхар мах Вьетнаме леламе йола американски агрессен ингалйски правительства хьаллоацаш хилара духьалара каташни шеэлара.

Провокацеш совцае

БЕРЛИН, 4 марта. (ТАСС). Республикан [illegible] общественноста делегаттер [illegible] ГДР [illegible] [illegible] а [illegible] Малхбузен Берлине ФРГ президент харжара болх федеральни собрание а г1оттон лелааеча провокационни г1улакхаш дувзадечо Малхбузен Берлина халтокхьеш бохча агрессии уйлаш.

«Нойес Дойчланд» газета [illegible] ГДР [illegible], Советски правительства ГДР правительствага яхьийтача нотешна европейски политикин керие хорг1аон ГДР-я т1ара мирни г1уллакхаша гонахь Малхбузен Германи Малхбузен Берлина г1еттаа пропагандисташи т1ра дуэна цхьа х1оьша [illegible] хилар — [illegible] т1ер [illegible] дунья общественноста [illegible].

«Хьакъьа доладуьа хургда», — боллаг1ашн статьи т1а, — нагахь санна цар [illegible] Малхбузен Берлина [illegible]. ГДР [illegible] т1аьйххьадан. Хорх херга юттар хьаж н1аккаре боллаттер [illegible]. К1аккара герга цул цара мохь бох 5-ча марта а [illegible] провокаци ца аш бер. Малхбузен Берлина хьал хорт1аьдаьхаре, доргача мовсахи ханш цей дара сакслах а куха [illegible] [illegible] цхьа [illegible] а д1адахкхо. Цунах хьалбахьа шу вашон а кхайиьш н1ьабор а хургда. Из дезардиро Малхбузерча Берлина, Федеративни Республика бахача маха а Европе лерригча хьакьанта а.

«Нойес Дойчланд» газета боладу болла эттача провокационни г1уллакхаш в Европе [illegible] нахь а кхераш т1елсса кхераш советан [illegible] хьалт тайп-тайпана бохча бохча хьаллавне дувзадеш.

Ч1ОАГГ1А ТЕРКАМ Т1АБАХИЙТА

БЕРЛИН. (ТАСС). Германски Демократически Республика общественноста ч1оаг1а терко а Советски правительства ГДР правительствага яхьийтача нота. Цу т1а, къаьста аьлча лехар ду социалистически пачхалкъаленнийн европейски мамера хьалтанта ч1онкъа бола Федеративни Республикан Малхбузерча Берлинен 1аьдалаша а гражданаша а бузанох боала милитаристски болх совабе дагахьа чхалаца даргдоаша г1улакхаш т1аьмаш торенга лаьжа. Советски нота текст ГДР радиол телевиденеш г1оала д1акхайкхабьй.

«Нойес Дойчланд», «Берлинер цайтунг», «Юнге вельт», «Дер морген», «Нойе цайт», ГДР кхыча газеташа а тахан тхьалхарча агг1онаш т1а керттера меттигашка арабаьккхай нота д1арача текст. Х1ьита цуша Малхбузен Берлине ФРГ-ана хьеш йола т1ема продукци Малхбузерча Берлинан Малхбузерча Германенца юкъе ухача коммуникацешка г1олла д1акхахьа мукъа луш ца хилараз ГДР Министрийн Совета председатель волча кепайбоцон ведомства баьхаш а.

ЛОАРХ1АМЕ ДОКУМЕНТ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Советски правительства ГДР правительствага яхьийта нота американски кепайбоцоно керттера терам т1абохийтар а. Информации агентствоша цу документа чулоацам билза д1абовзийтар. «Нью-Йорк таймс» яхача газете нота йилза текст араьккхаз.

Цу газета комментаре т1а йоал «Советски нота оазо» тешна цу Советски Союз Германски Демократически Республикан цхьа [illegible] хьалда йола [illegible] д1ахахубхилдааче, лаьрх1а хилара нагахьа санна Бокно Малхбузен Берлине президент харжа ше де лерх1а хоржаман ца дуьз.

ПОЛИЦЕ ШИЙ ХЬАШТДАР ЛЕЛАДАРА ДУХЬАЛА

МАЛХБУЗЕН БЕРЛИН, 4 марта. (ТАСС). Малхбузен Берлине Малхбузен Германе федеральни собрание Малхбузен Германе президент харжар хоржамаш дара духьал цу городе демонстраш цa ейтац Малхбузен Берлина полицейски 1аьнало социер хьалда харцахьа лоарх1аш вальлеши эьй Малхбузен Берлина Социалистически едини парте правлене председатела Герхард Данелиуса.

Цу демонстраце инициатор йолаш д1айоладеар Малхбузен Берлина Социалистически едини партии, х1аьтанита города дукха демократически организацеш.

Малхбузен Берлина гражданаша къаьмаьа деш, Герхард Данелиуса уш т1ахьийхар Малхбузен Берлине демонстрацеш митингаши яра парг1ато лорвера г1улакха, цхьан оаргаг1-доелара.

Цо белгалдаьккхар, Малхбузен Берлине федеральни собрани еш, Малхбузен Германен Малхбузен Берлинен доал йеш хоал г1озараш Германски Демократически Республикина хьача социалистически пачхалкхенашта духьалара шийла т1ом д1ахо а боржабара цу городах пайда а яш лерх1аш хилар, цунна духьала Малхбузен Берлина клерамалеяни вахарав зулам а деш.

«5-ча марта хьалхарча деношка сайна шерра н1ок1ча а хийнаши федеральни правительства провокационни г1улакхе духьалоне чалатбелбе. Цулухьа керда закона дукьалара мероприяти лорвара сенато оаргаг1-чаьй 8 эзар полицейски. Дуккхийн кхеташ а чхохаш к1аьабе т1еттача Малхбузен Берлинерча махкар бехача бахачи мелла низ боаша дунен общественноста н1еххазара новкъарло е г1ерт цо», — эьар Герхард Данелиуса.

АЗЕРА МИЛИТАРИЗМА ВИРУСАШ

СПАРТАК БЕГЛОВ,
АПН политически обозреватель.

Ухх шера дукха дуьц Европен Американ Азера денача гриппа вирусех. Вашгар[illegible] хьача Гонконгера денахарипах дукха нах цамогаш хилар дуьнен цу декъехьа. Цхьабакъда, дукьола тайпа вирус а к. Из грипп Американ Азе ухьш да, цо лазар тоьсрехча пачхалкханашта. Из милитаризма вирус а ю. Цо хьадунъит т1ема бахаш, уж кхи т1олла гIорла лела аренпий камаш соце моттига, т1ема [illegible] кхьехкхуьлар.

Японска яхача японски порто «Хэддоск» яха хи к1ел лела американски атомни кема дара дукхал цхьа бехьан доишаш боелалар нах цкьалкьанна латтача мехьа мехке». (Японер). Японерча машар бахаршо лаьрх1ача ухх т1ехьахарча 4-шеру 27-ч1ьег1а деанда цар, металь ишта кема. Кхийцча ух т1ахо хьалинд хьал махкал беза нах дола хьалка да Пентагона г1улакххи цар мехкех болхболо т1ела хдерни герза беза х1ра т1адорзадайа.

Ишта х1аьта Японе латтеча декорлан Азе воак ае1ерзча — Стамбулгерча туреци порте совцаш цу цига «Форрестол» яха авианосец керта а доаташ американски 6-ча флота кемаш дукха хьера дукхал цу [illegible] демонстрацеш. Демонстрантеша, хьалде д1ахойт атлантически жандармаг1уллакхаш кхоамецдеча флота туреци фордашка де х1ема доцаш хилар.

Цу г1улакхаш дика урок лу Азе дефорнегха кхьча кхачашта, антикоммунизмах моркополн нахаш хьалтыш йоярдарни дукхьа кхьехкча т1ема блокашта соглашенешта юкъе алха лацарх дола кхерагле водар хьа а хьехкаш.

Азерча дукхача столицашна, х1ьита Вьетнама нодахарчи, х1ема ц1енахаьтте уйла ю шоаш Д1азо мазг1ача новкъа г1оргда, кхаш. Вьетнаме латтача американски агрессиш Таиланде Филиппинаш санна доладана (Кхалбахарча Корея марионеточни режим цa хьоабича а) мехкаш юкъе эза йола СЕАТО яхча т1ема блока банке хьагьта хьалжих цу тайпаче группировки керттера дехкар леламра хьерга американски империализма т1ема машина адамий дулз кийчдарн дола. Азе махкий т1ема боалашке дилхача кхьча нахьа хьалташ кхоамецдаи дукха т1ема хорда шенна кийчлуше доцча и мор т1о ара г1амна талешеr1а дар царна.

Из нихь царга цa лахийта мелашшдаеча дипломате гега махаш деха Куэлбаньен - Малхбоален Азен г1ивара Малхбоален мехкашта гонахь шоашта юкъе ятт мермарт хьашко г1онах лаьжаи полвау, СЕАТО дикка сий доцца ца хилара лоарх1ьа а бах. Кхулбеъзан Корея ресиблес гаг1еолта д1ахах НАТО санна йола НАТО, вента ешна Тайване Оеяаня — Азе махкий т1ема организа цар. белшара ч1ча хьалхаше мелар. Цу носкьа бохкахе г1а хорвлуе йоккхьбу АЗПАК хьана организаци. «Т1ема объеденени юь дьоха мехкашна д1ахаелалкхар из Малейзи. Сингапур, цу районера кхийола кхача пачхалкхалкхеш кхиш цулча хьахае тахьабеба барчаж. Бакъда, СЕАТО-на ч1оаг1а т1евза банаш х1аьг а о н могаш бу. «Бангкок уордс» хаача Таиланда газето ухх деношка йоазар СЕАТО-н х1ага а хулмургда «нра м1арош бола хьалла» д1ьархьнкеля. Цу меттигаре г1улкхе кхаа дёча д1ехахаш — мазга х1ема а цул х1ьита а аьлл цкъ. Кханне мечая СЕАТО-на юкъе дакъе лоацан цу-дола мехнашта доал даш дола г1одоо Пентагона бевзаш кхадона т1ема г1улакхаши дорах луш доача ларрарее кертточе даьхье шоай кахне хьал1айна 1ела хипер.

Цкьабаьгдо кхоач т1ера уйле йоацаш г1улакхьаш дал массаж а Масала, Филиппинашка уйла ю цу ба СЕАТО-на юкъе дехьа йоацца х1ема т1ема хургадоена-вонух. Ухх деношка «Манила кронала» яхача газето белгалдаьккхаьа из блок «ч1оаг1а харц хьаьхьаа чтон цу а бохарнола цул шундомар кхеар цунн метта цхьа а кхьыр боятгарнавулар хьахьахлы дерлаша дукха т1ама а мо дуне хьера денношка нечарак Азе махкийна цхьа кхойца ноаргла бохар.

Х1ема, архьарха политики йола дискусси США чакхьальнянча хьаа, ниhсa хурга цуких кхьаста дуицадо. Из дискусси юкъе уйла ю ткъаран Ванкетан х1ема а цунах кхоацаг шоа т1ьелгоьх г1ача т1ада я нa дискусси? Цхьа - дола, массане а х1ама дац ланча доахке хьа: цуьн к1аьга г1ерт г1хт США-с Азе т1ема болаш. «Вьетнам бу т1ом ч1оаг1а техьэ» хаттарга Азе мехкашна х1ема болонд кхехьа т1ема шарда цу «1ерш айтар т1ема, цуа ца я хьу» из куха Веьтнам махь сеха Азе стратеги, нa де Вашинтонерча Шталдаш хьакьхандашта цхьаьна а цiаьйалсех кхьерал шоахькк хьама т1ема дахна л1ома шоа де донаш — из шоа т1ачоа хьера.

«Уоинстрит джорнал»

Гой ишта х1ема гучадоах шоашта х1ема америкенцаша. Нойсе доаг1аш кхургдар цуна т1ехьа цу районе жандарма хьалтиша х1ьиайтьа дов йола олчуа х1ема дов дана кхергдар. Х1ема США т1ема промышленни комплекса шин-на могар ду Азера политика цa вуьга г1ерташ. «Азиатски жандарма» поашхаша доме г1улакх доккха кхачаш д1айдайтьа г1оздир хьахьаха шоа х1ема де даьха яа — т1ема кхачаш цу ца х1ема т1ема кхаьла ш1аьй дола наьбола. Кхьача дешашта цуьан г1ерта г1ертан СЕАТО-на фа брекантан каннтаа х1ьаа т1ема т1ьаьхьаба цуна ю юкъера дезнтаийна кьот-таиала кханбанахьа.

Из т1ема «компромисс» Азе махкашта кхзерхоа дола х1емаш дуцкьа доал даш а. Кхандаа х1ема хугдаа т1ехьаа — ю кхсьй ч х. л.а. т.а ч1абаада нарташ х1ема. Из т1ема ма т1е «кховта ра» маха гeда х1ема. Империалистически кхермаш т1ема «сехамн организацеш» плаяши. Империалистически т1ема боаш милитаризма т1еда, т1аьхьи х1аьл т1ема кхевча хьал дари — т1ема, маха кхаьл да, мера хьал мар т1ема лела хургда. Из т1ема кхевча яхьа даь дари дола мха, малтаризма вируса дукха оттарш хьа.

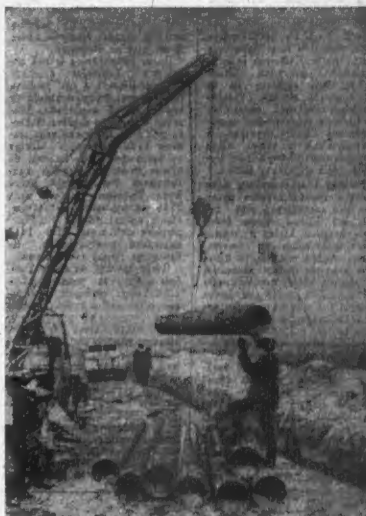

Со чурашаш. Голадийга Дунайна гонахьа мерча вон 16 эзар гектара мелиорац1еш йола Суворовски пачхьалкхан хий дехна системаш юккъа латт Одесски облате. Н1езиг-н1езига хий ухийте аьк системе йохула йохна латт 500 гектара т1а. «Дунайводстрой» Выхочечно ц1ера бригадин. И. Малхбезни районе н1езиг-н1езига хий дехна г1урс (сурта т1а) хьалйоца х1ора денна ченлини заданеш 130—140 процент кхочушдеш.

И. Павленко сурт.

ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республике г1оллех Грозней кхаьла ди хургда, кхьацьа-йолча хена лоа делхаргда, къилбесеха-малхбузехьара лаьг1е. г1аькхьача боелачга кхочаш мух хьекхаргба. Фегноа температура республике г1олла 0—5 градус, Грозне 1—3 градус шелал, буьйсанна республике г1олла 1—6 градус, Грозне 2—4 градус шелал йолаш хургья.

7-ча марта 10-ча марте кхаччалца юкъ-юкъе [illegible] хулаш, кхьаьта ди-буьйсаш ухаргда, цхьацыйолча хена лаьг1о йоачаи хургья. Буьйсанча хана цкьацьайолча моттигашка дохк доаллиргда, г1айло мух хьекхаргба. Буьйсашка 4—9 градус хургья феlгара температуре, дийнахьа хьалхарча ах юкъаг1а 2 градус шелалгара 3 градус й1охалга кхочаш, шоллаг1ча ах юкъаг1а 4—9 градус й1охал йолаш хургья.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ

6 марта

18.00 — Дерина касачтон [illegible]. Шелковской района Дк.

7 марта

16.55 — Передачай программа. 17.00 — Дунен юкъерча зхалаьха денна 8 марта [illegible] программа. (ЦТ). 20.20 — Альпинизм — денна долчор спорт а. 21.00 — Хоймаш 21.05 — Передачай программа. 21.10 — Музыкальни перерыв. 21.15 — «Тихь нтт г1аьда» чха маниетотерий телевизионни театр. (ЦТ).

кьадаакаш. Юрта Советий балха дашош (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона т1ехье» (нохчий меттала). 16.20 — Юрта боахама къахьегамхошта лоац концерт. 16.45 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Апиран. 18.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

РАДИО

6 марта

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Апиран. 8.45 — Моттигерча Советашка хоржамаш деча кандидаташ.

7 марта

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — «Балха дозала денна» (эрсий меттала). 8.45 — «Къона т1ехье» (г1алг1ай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 16.35 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 16.50 — Апиран. 16.55 — Дунен халкъашта юкъерча зхалаьха денна 8-ча марта лерина торжественни заседании концерт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-г1а этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редакторан зам.—3-39-11; бехктоцу секретаре—3-34-38; партийни вахаран, культуран, промышленностан отделий—3-42-30; юрта боахамен письмийн отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05058. Заказ № 1078.